

SEANCE DU MERCREDI 1er AVRIL 1981
VERGADERING VAN WOENSDAG 1 APRIL 1981ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE :

CONGES :

Page 1216.

PETITIONS :

Page 1216.

PROPOSITIONS (Prise en considération) :

Pages 1217 et 1225.

1. Propositions de loi :

M. Van Herreweghe et consorts. — Proposition de loi modifiant les articles 7, 74, 75 et 78 de la loi électorale communale.**M. De Seranno et consorts.** — Proposition de loi modifiant, en ce qui concerne la reprographie, la loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur.**M. Storme et consorts.** — Proposition de loi modifiant l'article 58, § 4, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée.**M. Sondag et consorts.** — Proposition de loi encourageant l'installation et l'investissement en agriculture.**M. Hismans.** — Proposition de loi modifiant la loi du 8 juillet 1976 concernant les centres publics d'aide sociale.**M. De Seranno et consorts.** — Proposition de loi permettant l'aménagement de dos-d'âne artificiels.**M. Van den Broeck et consorts.** — Proposition de loi modifiant l'article 62, § 3, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés.**M. Gramme et consorts.** — Proposition de loi modifiant l'article 13, § 2, 3°, de la loi du 23 décembre 1963 sur les hôpitaux.**M. Lallemand.** — Proposition de loi modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.**M. Waltniel et consorts.** — Proposition de loi abrogeant l'article 306 du Code des impôts sur les revenus.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

INHOUDSOPGAVE :

VERLOF :

Bladzijde 1216.

VERZOEKSCRIFTEN :

Bladzijde 1216.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming) :

Bladzijden 1217 en 1225.

1. Voorstellen van wet :

De heer Van Herreweghe c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 7, 74, 75 en 78 van de gemeentekieswet.**De heer De Seranno c.s.** — Voorstel van wet tot wijziging van de auteurswet van 22 maart 1886 op het stuk van de reprografie.**De heer Storme c.s.** — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 58, § 4, van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.**De heer Sondag c.s.** — Voorstel van wet tot bevordering van de vestiging en de investering in de landbouw.**De heer Hismans.** — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.**De heer De Seranno c.s.** — Voorstel van wet tot het invoeren van verkeersdrempels.**De heer Van den Broeck c.s.** — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 62, § 3, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders.**De heer Gramme c.s.** — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 13, § 2, 3°, van de wet van 23 december 1963 op de ziekenhuizen.**De heer Lallemand.** — Voorstel van wet tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.**De heer Waltniel c.s.** — Voorstel van wet tot opheffing van artikel 306 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

M. Waltniel et consorts. — Proposition de loi modifiant l'article 10 du Code des impôts sur les revenus.

MM. Lahaye et Noël de Burlin et consorts. — Proposition de loi modifiant le Code des droits de succession.

M. Paque et consorts. — Proposition de loi modifiant l'article 82bis de la loi communale.

2. Proposition de résolution :

M. R. Gillet et consorts. — Proposition de résolution sur le massacre intolérable de dizaines de milliers de bébés-phoques par les chasseurs canadiens et norvégiens sur le territoire du Canada.

QUESTION PREJUDICIELLE SOUMISE A DECISION DES CHAMBRES LEGISLATIVES PAR LA COUR DE CASSATION :

Discussion générale. — *Orateurs* : MM. Vanderpoorten, rapporteur, S. Moureaux, De Meyer, Seeuws, Vandezande, p. 1217.

Vote sur la décision adoptée par la commission, p. 1224.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 1225.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt) :

Page 1225.

M. Neuray. — Proposition de loi tendant à contrôler et à limiter les dépenses électorales.

M. Pede. — Proposition de loi complétant l'article 67, 7°, du Code des impôts sur les revenus.

De heer Waltniel c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 10 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

De heren Lahaye en Noël de Burlin c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek der successierechten.

De heer Paque c.s. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 82bis van de gemeentewet.

2. Voorstel van resolutie :

De heer R. Gillet c.s. — Voorstel van resolutie over de onduidelijke afslachting van tienduizenden zeehondjes door Canadese en Noorse jagers op Canadees grondgebied.

PREJUDICIEEL GESCHIL ONDERWORPEN AAN DE BESLISSING VAN DE WETGEVENDE KAMERS DOOR HET HOF VAN CASSATIE :

Algemene bespreking. — *Sprekers* : De heren Vanderpoorten, rapporteur, S. Moureaux, De Meyer, Seeuws, Vandezande, blz. 1217.

Stemming over de beslissing aangenomen door de commissie, blz. 1224.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 1225.

VOORSTEL VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1225.

De heer Neuray. — Voorstel van wet strekkende om de uitgaven voor de verkiezingen te controleren en te beperken.

De heer Pede. — Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 67, 7°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. De Seranno et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren De Seranno en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Croux et Dewulf, en mission à l'étranger, demandent un congé.
Vragen verlof : de heren Croux en Dewulf, met opdracht in het buitenland.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Dalem et Paulus, en raison d'autres devoirs; Van Elsen et Lagae, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering : de heren Dalem en Paulus, wegens andere plichten; Van Elsen en Lagae, wegens gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

PETITIONS — VERZOEKSCRIFTEN

Par pétition datée de Wépion, M. Cossée de Maulde et plusieurs signataires demandent, au nom d'*Objectif 82 Namur*, que le projet de loi condamnant les actes de racisme et de xénophobie soit voté dans les meilleurs délais.

Bij verzoekschrift uit Wépion, vragen de heer Cossée de Maulde en verscheidene ondertekenaars namens *Objectif 82 Namur*, dat het ontwerp van wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden zo spoedig mogelijk zou worden aangenomen.

Zelfde verzoekschrift uitgaande van de Kommissie Rechtvaardigheid en Vrede.

Même pétition émanant de la *Kommissie Rechtvaardigheid en Vrede*.

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Bij verzoekschrift uit Hasselt, vraagt de provincieraad van Limburg de integratie van de Economische Hogeschool Limburg in het Limburgs Universitair Centrum.

Par pétition datée de Hasselt, le conseil provincial du Limbourg demande l'intégration de l'« Economische Hogeschool Limburg » au « Limburgs Universitair Centrum ».

— Verwezen naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap.

Renvoi à la commission de l'Enseignement et de la Science.

Par pétition datée de Bruxelles, M. Paul Hougardy, au nom de la Commission nationale pour l'application de la loi, demande que les activités d'Interpol fassent l'objet d'une surveillance stricte.

Bij verzoekschrift uit Brussel vraagt de heer Paul Hougardy, namens de Nationale Commissie voor de toepassing van de wet, dat streng toezicht zou worden uitgeoefend op de activiteit van Interpol.

— Renvoi à la commission des Pétitions.

Verwezen naar de commissie voor de Verzoekschriften.

Bij verzoekschrift uit Merksem, verzet de gemeenteraad zich tegen de eventuele fusie van de Antwerpse gemeenten.

Par pétition datée de Merksem, le conseil communal s'oppose à une éventuelle fusion des communes anversoises.

Zelfde verzoekschriften uitgaande van de gemeenteraden van Deurne, Borgerhout en Berchem.

Mêmes pétitions émanant des conseils communaux de Deurne, Borgerhout et Berchem.

— Ter inzage op het bureau.

Dépôt sur le bureau.

Par pétition datée de Bruxelles, M. Selvais, président de l'Union des Descendants des Combattants de 1830, demande que les membres des Chambres législatives exercent leurs pouvoirs de la manière établie par la Constitution.

Bij verzoekschrift uit Brussel, vraagt de heer R. Selvais, voorzitter van de *Union des Descendants des Combattants de 1830*, dat de leden van de Wetgevende Kamers hun bevoegdheid zouden uitoefenen op de wijze vastgelegd in de Grondwet.

— Dépôt sur le bureau.

Ter inzage op het bureau.

Par pétition datée de Courcelles, Mme Vanescote, au nom du groupe n° 78 d'*Amnesty International*, sollicite l'attention pour le sort d'un prisonnier politique uruguayen.

Bij verzoekschrift uit Courcelles, vraagt Mevr. Vanescote namens *groupe n° 78 van Amnesty International*, aandacht voor het lot van een politiek gevangene in Uruguay.

— Renvoi à la commission des Relations extérieures et de la Défense.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en de Defensie.

Par pétition datée de Fontaine-l'Évêque, Mme Cloempoel et de nombreux autres signataires demandent le vote rapide de la proposition de loi modifiant la loi du 2 juillet 1975 sur la protection des animaux.

Bij verzoekschrift uit Fontaine-l'Évêque, vragen Mevr. Cloempoel en talrijke andere ondertekenaars de spoedige aanneming van het voorstel van wet tot wijziging van de wet van 2 juli 1975 op de bescherming van de dieren.

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Par pétition datée de Bruxelles, Mme Walmach et de nombreux autres signataires, au nom de Veeweyde, demandent que des mesures soient prises pour mettre fin à toutes les formes de cruauté envers les animaux.

Bij verzoekschrift uit Brussel, vragen Mevr. Walmach en talrijke andere ondertekenaars, namens Veeweyde, dat maatregelen zouden worden genomen om een einde te maken aan alle vormen van wreedheid jegens de dieren.

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Par pétition datée de Bruxelles, M. J. De Gavre, bâtonnier de l'ordre des avocats du barreau de Bruxelles, s'oppose à toutes les dispositions organisant la future Cour d'arbitrage, qui pourraient entraîner la paralysie de la fonction judiciaire.

Bij verzoekschrift uit Brussel, verzet zich de heer J. De Gavre, stafhouder van de orde van advocaten van de balie te Brussel, tegen al

de maatregelen tot inrichting van het toekomstige Arbitragehof, die tot de verlamming van de rechterlijke functie zouden kunnen leiden.

— Renvoi à la commission de Révision de la Constitution et des Réformes des Institutions.

Verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en voor de Hervorming der Instellingen.

PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

Prise en considération — Inoverwegingneming

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

U hebt de lijst van de verschillende in overweging te nemen voorstellen ontvangen, met opgave van de commissies waarnaar het bureau voornemens is ze te verwijzen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Ik verzoek de leden, die opmerkingen mochten hebben, mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Sauf suggestion divergente, je considérerai les propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging genomen zijn en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

QUESTION PREJUDICIELLE SOUMISE A DÉCISION DES CHAMBRES LEGISLATIVES PAR LA COUR DE CASSATION

Discussion et vote

PREJUDICIEEL GESCHIL ONDERWORPEN AAN DE BESLISSING VAN DE WETGEVENDE KAMERS DOOR HET HOF VAN CASSATIE

Beraadslaging en stemming

M. le Président. — Nous abordons l'examen de la question préjudicielle soumise à décision des Chambres législatives par la Cour de cassation.

Wij vatten de beraadslaging aan over het prejudicieel geschil onderworpen aan de beslissing van de Wetgevende Kamers door het Hof van cassatie.

La discussion est ouverte.

De beraadslaging is geopend.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Vanderpoorten, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de Minister, geachte collega's, ik zal proberen het geschreven rapport dat over deze zaak is opgesteld zo schematisch mogelijk in herinnering te brengen. Vooraf moet ik u echter zeggen dat de aangelegenheid die wij nu moeten behandelen geen aanleiding kan geven tot opgewekte blijmoedigheid, want het is een louter juridische materie. Omdat ik weet dat u met aandacht van het geschreven rapport kennis hebt genomen ben ik dankbaar dat mijn collega's in zulke dichte drommen nog naar de Senaat zijn gekomen, gezien ook de uitzonderlijke omstandigheden. (*Gelach.*) Ik ben dankbaar voor dit klankbord en ook voor de aanwezigheid van een talrijk publiek dat mij wil aanhoren. (*Gelach.*)

De aangelegenheid die vandaag aan de Senaat wordt voorgelegd, is feitelijk een primeur. Het is de eerste maal dat de Senaat en nadien de Kamer van volksvertegenwoordigers — de Wetgevende Kamers dus — zich moeten uitspreken over een prejudicieel geschil dat ons door het Hof van cassatie werd overgezonden. Het zal ook de laatste maal zijn dat het gebeurt in dezelfde omstandigheden. In de wet van 9 augustus 1980 is immers in de artikelen 24 en volgende een andere regeling voor conflicten tussen wet en decreet en decreten onderling voorzien. Die wet van 9 augustus 1980 bevat echter een overgangsmaatregel die bepaalt dat de procedures die op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet bij de Wetgevende Kamers

overeenkomstig artikelen 20 en 21 van de wet van 3 juli 1971 ahangig zijn, zullen worden voortgezet bij toepassing van deze artikelen.

Wat wordt nu in de wet van 1971 bepaald?

In artikel 14 van de wet ter uitvoering van de cultuuraautonomie wordt gezegd dat de afdeling « bevoegdheidsconflicten » van de Raad van State bevoegd is, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak te doen over vragen betreffende de strijdigheid tussen de wet en een decreet of tussen decreten van de Nederlandse Cultuuraad en de Franse Cultuuraad die haar door de hoven en rechtbanken of door enig ander rechtscollege worden voorgelegd.

Dit artikel moet men echter lezen in samenhang met artikel 20 van dezelfde wet. In deze wet wordt gezegd: Wanneer een prejudiciel geschil, als bedoeld in artikel 14, voor het eerst voor het Hof van cassatie wordt opgeworpen, hetzij door de partij, hetzij ambtshalve, dan zendt het Hof het geschil voor beslissing over aan de Wetgevende Kamers.

Bij arrest van 11 juni 1979 dat aan de Senaat werd medegedeeld op 18 juni 1979 besliste het Hof van cassatie in het beschikkende gedeelte van dit arrest in een zaak Vandenplas G. tegen PVBA Etablissement Jos Bartholomé-Lovinfosse het volgende:

« Om die redenen stelt het Hof van cassatie vast dat het decreet van de Cultuuraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, strijdig is met artikel 52, paragraaf 1, van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, in zoverre wordt voorgeschreven welke taal de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven waarvan de exploitatiezetel in het Franse taalgebied is gevestigd, moeten gebruiken voor de documenten die bestemd zijn voor hun personeel dat zij in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen;

Alvorens verder uitspraak over de voorziening te doen, zendt het Hof van cassatie het ontstane prejudiciel geschil voor beslissing aan de Wetgevende Kamers over. »

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, om u de situatie duidelijk te maken zal ik u even de antecedenten in herinnering brengen.

De genaamde heer Vandenplas is in dienst getreden als handelsvertegenwoordiger op 5 februari 1951 van de PVBA Jos Bartholomé-Lovinfosse, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd in Argenteau, provincie Luik.

De heer Vandenplas werd bij aangetekend schrijven van 6 februari 1975 op staande voet ontslagen om dringende redenen. Deze brief was opgesteld in de Franse taal.

Bij een tweede aangetekende brief, verzonden op 23 april 1975, werd de vertaling in het Nederlands van de eerste aangetekende ontslagbrief aan aanlegger verzonden. Maar deze tweede brief, in het Nederlands opgesteld, viel buiten de termijn voorgeschreven voor de gevallen van opzeg bij dringende redenen. De werkgever heeft als dringende redenen de onjuiste opstelling van dagrapporten en het aangeven van kilometers welke niet werden afgelegd, opgegeven. De handelsvertegenwoordiger in kwestie was het niet eens met hetgeen hem werd betekend en hij heeft aan zijn werkgever op 18 april 1975 een dagvaarding laten betekenen voor de arbeidsrechtbank van Hasselt.

Deze arbeidsrechtbank heeft een gemotiveerd vonnis uitgesproken waarbij werd gezegd dat de rechtbank aanvaardt dat, bij tewerkstelling in twee taalgebieden — de heer Vandenplas was immers voorname-lijk werkzaam in het Nederlandstalig gebied maar ook ten dele in een achttal Franstalige gemeenten —, voor de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers de taal dient gebruikt te worden van de plaats van de hoofdzakelijke tewerkstelling. De arbeidsrechtbank zegt dus dat de brief in het Nederlands moest worden verzonden.

Tegen dat vonnis van de arbeidsrechtbank wordt beroep ingesteld voor het Arbeidshof van Antwerpen. En bij arrest van 29 september 1978 van het Arbeidshof te Antwerpen wordt het bestreden vonnis van de arbeidsrechtbank tenietgedaan en wordt voor recht verklaard dat de afdankingsbrief, dat wil zeggen die welke in het Frans is opgesteld, overeenkomstig de toepasselijke taalwetgeving rechtsgeldig in het Frans mocht opgesteld worden.

Het Hof heeft ook geargumenteerde en gemotiveerde en zegt onder meer: « Uit hetgeen voorafgaat volgt dat appellante — de werkgever dus —, bij het opstellen van de afdankingsbrief de regels van het taal-decreet niet diende na te leven en derhalve, overeenkomstig de bepalingen van artikel 52, § 1, lid 1, van de gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, de Franse taal mocht gebruiken. »

Tegen deze beslissing van het Arbeidshof heeft men een beroep in cassatie ingesteld. Het Hof van cassatie heeft beslist dat de beschikking van het Arbeidshof, zeggende dat het decreet niet toepasselijk is, onwettig was.

« Overwegende, zegt het Hof van cassatie, dat het decreet van de Cultuuraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen, ... van toepassing is op de natuurlijke personen en rechtspersonen die een exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen;

Dat deze bepaling geen onderscheid maakt naargelang het personeel van de natuurlijke personen en rechtspersonen die geen exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben, al dan niet uitsluitend in dit taalgebied tewerkgesteld is;

Overwegende, zegt het Hof van cassatie, dat krachtens artikel 59bis, paragraaf 4, tweede lid, van de Grondwet, de decreten van de Cultuuraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap die het gebruik van de talen regelen, weliswaar alleen kracht van wet in het Nederlandse taalgebied hebben;

Maar dat aan dit vereiste van territoriale gelding nochtans is voldaan, wanneer de toepassing van de taalregeling betreffende de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel bepaald wordt door de tewerkstelling van dit personeel in het Nederlandse taalgebied; »

Het Hof van cassatie heeft dus beslist dat het Arbeidshof een onwettige beslissing had genomen.

Zoals ik heb gezegd stelt het Hof van cassatie dus een strijdigheid vast tussen de taalwet van 1963, gecoördineerd op 18 juli 1966, en het decreet van september 1973, het zogeheten taaldecreet of het zogeheten septemberdecreet waarover destijds zeer veel gewag is gemaakt in de pers, eindeloze debatten zijn gevoerd en verschillende standpunten zijn ingenomen. Maar wet en decreet zijn sedert hun goedkeuring ongewijzigd gebleven.

Terwille van de duidelijkheid moet ik even in herinnering brengen welke grondwettelijke en wettelijke bepalingen hier te pas komen. Eerst en vooral zijn er de artikelen van de Grondwet die ... and houden met de cultuuraautonomie. Er zijn de Cultuuraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en de Cultuuraad voor de Franse cultuurgemeenschap. Artikel 59bis van de Grondwet zegt dat de cultuurraden bij uitsluiting van de wetgever, ieder wat hem betreft, bij decreet het gebruik van de talen regelen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsmede de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Het is de bevoegdheid *ratione materiae* die overgedragen is aan de cultuurraden. Inzake de bevoegdheid *ratione loci* zegt de Grondwet dat de decreten die genomen zijn bij toepassing van paragraaf 3, kracht van wet hebben, respectievelijk in het Nederlands taalgebied en in het Frans taalgebied, uitgezonderd nochtans wat decreet de gemeenten of groepen van gemeenten palende aan een ander taalgebied — daarmede bedoelt men de taalgrensgemeenten en de Brusselse randgemeenten —, de diensten waarvan de werkring verder reikt dan het taalgebied waarin ze zijn gevestigd en de door de wet aangewezen nationale en internationale instellingen.

Tenslotte bepaalt artikel 59bis, paragraaf 8, van de Grondwet dat de wet de procedure instelt om de conflicten tussen de wet en het decreet alsook tussen de decreten te voorkomen en te regelen.

Ik zal niet opnieuw het artikel 52 van de taalwet en het septemberdecreet voorlezen. Ik heb de voornaamste artikelen hiervan opgesomd op de bladzijden 10 en 11 van het verslag. Ik wens echter te onderstrepen dat de taalwet één criterium heeft vastgelegd, namelijk de vestiging van de exploitatiezetel, en het decreet daarentegen twee criteria, de vestiging van de exploitatiezetel en de plaats van tewerkstelling. Dit alles natuurlijk onder de voorwaarde dat de bevoegdheid *ratione materiae* en *ratione loci*, de bevoegdheid wat de materie betreft en de bevoegdheid wat de plaats betreft, worden gerespecteerd.

Zoals ik reeds zegde, heeft de conflictenregeling met betrekking tot de cultuuraautonomie die in de jaren 1968-1970 tot stand kwam, vorm gekregen in de wet van 3 juli 1971. Deze wet is het logisch gevolg van de beslissingen die de constituant als grondwetgevende vergadering had genomen.

Men heeft steeds de grootste aandacht besteed aan de wijze waarop preventief en curatief conflicten tussen wet en decreet en tussen decreten onderling moeten worden opgelost. Men voorzag immers dat zulke conflicten in een weliswaar klein, maar ingewikkeld land zoals het onze, onvermijdelijk waren. Men heeft eerst en vooral getracht deze conflicten te voorkomen. Voorkomen is immers beter dan

genezen. Vervolgens moesten er middelen worden gevonden — bij falen van de preventie — om de situatie weer te kunnen rechtzetten in de geest zoals door de grondwetgever bedoeld.

Dames en Heren, ik heb gemeend in mijn verslag gedeeltelijk de commentaren te moeten vermelden die aan deze regelingen werden gewijd door hooggeleerde constitutionalisten en andere juridische commentatoren. Een van de zeer belangrijkste teksten die ik eens te meer heb geconsulteerd, is de zeer bekende en belangrijke mercuriale die de toenmalige procureur-generaal bij het Hof van cassatie Ganshof van der Meersch aan dit probleem heeft gewijd. Hierin lezen wij dat conflicten voor de afdeling « bevoegdheidsconflicten » van de Raad van State kunnen worden gebracht hetzij door de Ministerraad — maar dit geval is hier natuurlijk niet van toepassing — hetzij om bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen door de hoven en rechtbanken of door ieder ander rechtcollege met uitsluiting van het Hof van cassatie. Wanneer een zaak als prejudicieel geschil door een Hof van cassatie voor het eerst wordt behandeld, is een andere regeling van toepassing dan degene die geldt voor de rechtbanken en hoven en andere rechtcolleges, omwille van omstandigheden waarvan ik gewag maak in mijn verslag en die uitvoerig worden gecommentarieerd in het toenmalig verslag van onze geachte gewezen collega, de heer Custers, en in het werk dat onze collega en voorzitter van de commissie voor de Justitie, de heer de Stexhe, aan deze aangelegenheid heeft gewijd.

In het geval dat ons nu bezighoudt, gaat het over een prejudiciële kwestie gesteld door het Hof van cassatie. Het betreft dus een specifieke procedure. Wanneer wij de zaak ten gronde nagaan moet ik toch enkele beginselen bondig in herinnering brengen. Onder strijdigheid tussen een wet en een decreet of tussen decreten van de cultuurraaden, heeft de wetgever — en dit is belangrijk — zonder twijfel een miskenning van de bevoegdheidsregeling op het oog gehad tussen wetgever en de cultuurraad of tussen de cultuurraden.

De memorie van toelichting van de wet van 3 juli 1971 stelde dit uitdrukkelijk en in het Senaatsverslag wordt het nog formeler gezegd : « Het conflict tussen een wet en een decreet kan alleen ontstaan indien één van de beide wetgevers zijn bevoegdheid is te buiten gegaan. »

Als de cultuurraad een beslissing neemt binnen zijn bevoegdheid, dan kan niemand daar iets aan veranderen, evenmin als er iets kan worden gewijzigd in een beslissing die de gewone wetgever binnen zijn bevoegdheid neemt. De enige vraag die kan rijzen is of de gewone wetgever of de cultuurraad zijn bevoegdheid is te buiten gegaan.

Commentatoren van de wet hebben een zelfde opvatting gehuldigd.

De Kamers beoordelen hier zoals in artikel 15 de respectieve bevoegdheid van wetgever en van cultuurraad of van de twee cultuurraden waarvan de bepalingen met elkaar in strijd zouden zijn. Deze beoordeling wordt onttrokken aan het Hof dat ingevolge het cassatieberoep moest oordelen of de toepassing van de wet of van het decreet door de rechter wettelijk is. De strijdigheid waarvan het artikel 14 van de wet van 3 juli 1971 spreekt, heeft geen betrekking op het geschil zelf dat bij de rechter aanhangig is, maar wel op het feit dat twee normatieve bepalingen, waarvan er één uitgaat van een onbevoegde wetgever, dezelfde aangelegenheid regelen. Deze strijdigheid vormt een conflict van de bevoegdheid. Overigens worden in de wet van 3 juli 1971 de termen « de bevoegdheid van de cultuurraden te buiten gaan » en « bevoegdheidsconflicten » uitdrukkelijk gebruikt in de artikelen 11 tot en met 14. Dat het om de beoordeling van een bevoegdheidsconflict gaat ligt overigens ten grondslag aan het feit dat in de procedure ter voorkoming en regeling van conflicten tussen de wet en het decreet en tussen de decreten, het Parlement de opperste scheidsrechter is willen blijven.

Deze bekommernis is tijdens de voorbereidende werken bij herhaling verwoord in volgender voege, zoals blijkt uit het Senaatsverslag van 1970-1971. « Aldus heeft het Parlement als opperste hoeder van de grondwettigheid in onze publiek recht ook hier het laatste woord. » Verder zegt men dat alles moet gebeuren « onder het uitdrukkelijke voorbehoud nochtans dat het laatste woord blijft bij het Parlement ». In het verslag van de Kamer lezen wij : « De grote meerderheid wil het laatste woord laten aan het Parlement. » Wanneer het Parlement zich het soevereine recht heeft voorbehouden als opperste scheidsrechter op te treden bij het voorkomen of regelen van conflicten tussen wet en decreet of tussen decreten van de onderscheiden cultuurraden, dan heeft het zodoende, in mijn ogen, een overeeuwse traditie gevolgd. De wil van het Parlement om aan deze traditie niet te laten tornen, werd nog bevestigd bij de bespreking van een wetsvoorstel van onze gewezen collega, de heer Pierson, en waarvan de heer de Stexhe verslaggever was. Daarin werd klaar en duidelijk gesteld dat het Parlement de hoeder is van de grondwettigheid van wetten.

Ten tweede, wil ik doen opmerken dat wij bij het behandelen van deze aangelegenheid, hoewel wij in feite te maken hebben met een

hangend geschil tussen twee private partijen — een burgerlijk geding dus —, niet optreden als een jurisdictie. Wij zijn het Parlement, en geen rechtsmacht. De aard zelf van de tussenkomst van de Kamers, zoals bepaald in artikel 20 van de wet van 3 juli 1971, is onverenigbaar met de handeling van jurisdictie, zegt de reeds geciteerde procureur-generaal bij het Hof van cassatie.

Daarvoor worden een aantal pertinente redenen aangehaald. De aard van de door de Kamers te nemen beslissing is meer een akte van wetgeving, zodat beide Kamers tot dezelfde beslissing moeten komen. Wanneer wij dus vandaag een beslissing nemen moet ook de Kamer van volksvertegenwoordigers deze aangelegenheid nog behandelen en moet men er tot dezelfde beslissing komen. De Senaat moet niet iets zeggen en de Kamer iets anders. Het moet dezelfde beslissing zijn.

Het Parlement — beide Kamers, Senaat en Kamer van volksvertegenwoordigers — heeft een discretionaire macht. Het Parlement is opperste rechter en het is niet verplicht de beslissing te verantwoorden, hoewel de commissie voor de Justitie de uiteindelijke beslissing heeft gemotiveerd.

Men moet ook niet nodzakelijkerwijze op rechtsoverwegingen steunen. Er wordt zelfs gezegd dat ook politieke overwegingen in aanmerking kunnen worden genomen. Ook de partijen in het geding moeten niet worden gehoord.

In de commissie voor de Justitie hebben wij al deze elementen grondig besproken.

Men zou in de Senaat kunnen denken — gelet op het tijdsverloop tussen het arrest van cassatie en heden — dat de commissie voor de Justitie haar activiteiten in ledigheid zou hebben gesleten, *quod non*.

De ledigheid is het oorkussen des duivels, dat weet u. Maar het heeft toch een hele tijd geduurd vooraleer de uiteindelijke beslissing werd getroffen ! Wij hebben onze werkzaamheden al aangevat in 1979, eerst gezamenlijk met de commissie voor de Justitie van de Kamer, om na te gaan hoe deze voor het Parlement absoluut nieuwe materie moest worden aangepakt. Daar werden vanzelfsprekend zeer geleerde en pertinente overwegingen geformuleerd. De Kamer heeft wijselijk geoordeeld het eerst aan de Senaat op te dragen de beslissing voor te bereiden, wat in ootmoed werd aanvaard.

Ik werd als verslaggever aangesteld en men verzocht mij een werkdocument op te stellen om alle wolfijzers en schietgeweren op te sporen en elementen van bespreking voor te leggen. De politieke omstandigheden, die blijkbaar nog niet geluwd zijn, hebben ons gehinderd in onze werkzaamheden.

Het is mij zelfs overkomen, in mei 1980, mijn werkzaamheden als verslaggever te moeten onderbreken om tijdelijk, zeer tijdelijk, in een regering zitting te hebben. (Gelach.) Nadien was men zo vriendelijk mij opnieuw aan te duiden als verslaggever om de draad weer op te nemen.

In het begin van het jaar 1981 hebben wij dan met hernieuwde moed de werkzaamheden aangevat, nadat wij in een werkgroep verschillende standpunten hadden beluisterd. Toen zijn wij in de rechte lijn aangekomen. De sprint duurde vier dagen. Als verslaggever kon ik mij achter het veilige wiel plaatsen van de juristen van de commissie voor de Justitie.

Ik zal alle besprekingen die over deze aangelegenheid plaatsvonden in de commissie voor de Justitie niet woord voor woord opnieuw in het geheugen brengen. Daartoe voel ik mij onmachtig, te meer daar ik uitga van de misschien ijdele gedachte dat in het verslag alles volledig wordt weergegeven. Ik heb de besprekingen chronologisch weergegeven, hoewel ik dat ook per groep problemen had kunnen doen. Opdat iedereen alles zo nauwkeurig mogelijk zou kunnen volgen heb ik verkozen chronologisch aan te duiden hoe wij tot de beslissing zijn gekomen.

De leden van de commissie voor de Justitie hebben, meen ik, geen enkel probleem dat kon rijzen in het duister gelaten.

Naarmate de besprekingen vorderden, hebben verschillende leden ontwerpen van voorstel van beslissing ter tafel gelegd. Die voorstellen werden alle grondig onderzocht.

Die voorstellen gingen van het inroepen van de onontvankelijkheid tot het beweren dat er geen conflict was tussen wet en decreet, omdat ieder binnen zijn bevoegdheid is gebleven.

Na onderzoek van de beslissingen die op grond van de cultuuraautonomie en meer bepaald krachtens artikel 59bis van de Grondwet en de daarop volgende uitvoeringswetten werden genomen, heeft een lid een voorstel geformuleerd dat als commissiestuk 8 in het verslag volledig werd opgenomen. U zal trouwens vaststellen dat alle voorstellen werden opgenomen evenals de commentaar waartoe zij aanleiding hebben gegeven.

Bedoeld voorstel dat, na amendering en verbetering door de commissie werd aanvaard, luidt als volgt :

« Gelet op het arrest van het Hof van cassatie van 11 juni 1979,

Gelet op artikel 20 van de wet van 3 juli 1971 :

1. In zoverre het decreet van 19 juli 1973 het criterium « tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied » heeft ingevoerd, heeft het artikel 52, § 1, van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, gewijzigd en aangevuld;

2. Evenwel moet het decreet van 19 juli 1973 begrepen worden in het kader van artikel 59bis van de Grondwet, krachtens hetwelk voornoemd decreet werd aangenomen. Paragraaf 4 van voornoemd artikel 59bis beperkt de territoriale bevoegdheid van de cultuurraden tot hun respectief taalgebied, met de beperkingen gesteld in voormelde paragraaf;

3. Wanneer derhalve voornoemd decreet als criterium hanteert, het « tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied », kan dit niet uitgebreid worden tot het « tewerkgesteld zijn in het Nederlands én het Frans taalgebied »;

4. In onderhavig geval was de werknemer tewerkgesteld in het Nederlands en het Frans taalgebied en was de exploitatiezetel van de werkgever gevestigd in het Frans taalgebied.

Om deze redenen,

Beslist de Senaat

Dat het decreet van 19 juli 1973 in onderhavig geval geen toepassing kan vinden. »

De motivering van deze beslissing is mijns inziens pertinent en redelijk en geeft een oplossing aan de kwestie. Deze beslissing werd door uw commissie aangenomen met tien stemmen tegen vier bij één onthouding. Er was dus geen eenparigheid in de commissie voor de Justitie, maar deze beslissing is genomen — en ik meen geen enkel geheim te onthullen wanneer ik dit beweer — over de partijgrenzen en taalgrenzen heen.

Bij het einde van dit mondeling verslag dat noodzakelijkerwijze schematisch was — ik mag mij niet verstouten in deze vergadering in de diepste ingewanden van het juridisch gedoe te tasten, want het zou u misschien kunnen ontstellen — wens ik mijn dank uit te spreken, vooreerst aan de voorzitter van de commissie voor de Justitie die, met het vorderen van de leeftijd zijn ijver bestendig ziet toenemen en ons omtóvert tot dwangarbeiders van het juridisch labuur. Hij heeft mij zeer geholpen bij het beredeneren van deze materie.

Ik dank ook alle leden van de commissie voor de Justitie, die met inzicht en assiduiteit de besprekingen hebben gevolgd, derwijze dat wij niet, zoals dit soms het geval is in andere commissies, herhaaldelijk moesten herbeginnen. Er ligt een doorlopende lijn in de gedachtengang.

Ik wil ook in het bijzonder, en in openbare vergadering, de geachte secretaris van de commissie voor de Justitie, de heer Traest, bedanken. Hij heeft door zijn nauwgezette notulen mij ten eerste geholpen om al de verschillende overwegingen en de gedachtengang van de leden van de commissie voor de Justitie in een verslag op te nemen.

Tenslotte wens ik, Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, zonder dat dit moet uitkomen in een eigen lof, te zeggen dat de Senaat hier voor het eerst wordt geplaatst voor een aangelegenheid waarvoor geen precedenten zijn. Wij hebben deze kwestie met voorkomende ijver tot een goed einde gebracht in een periode waarin de parlementaire democratie en beide Kamers worden belaagd en miskend in hun bevoegdheden en prerogatieven.

Ik ben ervan overtuigd dat de Senaat een wijze beslissing zal nemen in navolging van wat de commissie voor de Justitie heeft voorbereid. Wij zullen dan met belangstelling, maar niet met gelatenheid, volgen wat op de verdere weg zal liggen van dit prejudicieel geschil. Het zal door de Kamer van volksvertegenwoordigers moeten worden behandeld, ten einde te komen tot een eensluidende beslissing van het Parlement, zodat de gerechtelijke instanties opnieuw de taak zouden opnemen die hun eigen is.

Wij hebben er naar mijn mening, bij het uitdenken van de recente structuren inzake de staatsvorming, goed aan gedaan deze materies over te laten aan mensen van het vak. Maar aan de grond van de destijds genomen beslissing om het Parlement als opperste hoeder van de grondwettigheid van wetten en decreten uit te vaardigen, ligt de gedachte dat nu nog leden aanwezig zijn in Kamer en Senaat die de grondwetsherziening van 1968-1970 hebben meegemaakt, die de bedoelingen van de grondwetgever van toen hebben gekend en waarvan men heeft geoordeeld dat ze best geplaatst zijn om die destijds veruitwendigde bedoelingen in praktische gevallen te laten spelen en gelden.

Ziedaar, Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, mijn mondeling verslag over datgene wat uw commissie voor de Justitie heeft beslist. Ik dank u voor uw geduldige aandacht ter zake. (Applaus op alle banken.)

De Voorzitter. — Dames en Heren, aangezien in dit debat geen minister het woord zal voeren, zij het mij toegestaan de rapporteur te danken voor zijn assiduiteit en zijn deskundigheid. (Applaus op alle banken.)

La parole est à M. Serge Moureaux.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, chers collègues, je voudrais justifier brièvement le vote favorable qu'émettra notre groupe au sujet de la proposition de résolution soumise à votre assemblée par la commission de la Justice du Sénat.

Le rapporteur vient de nous présenter un exposé très complet et son rapport écrit relate avec une précision toute particulière les discussions de la commission et — il faut bien le dire — les aspects juridiques très complexes de cette question. Ce n'est pas tous les jours que le Sénat se transforme en une sorte de cour suprême et dit le droit.

Permettez-moi de vous exposer mes vues quant au problème de la contradiction juridique apparue aux yeux de la Cour de cassation entre la loi et le décret du *cultuurraad* paru au *Moniteur belge* le 6 septembre 1973. Le décret du *cultuurraad* a la particularité, dans son article premier, de s'appliquer aux personnes physiques et morales ayant un siège d'exploitation dans la région de langue néerlandaise, d'une part, et occupant du personnel dans la région de langue néerlandaise, d'autre part.

L'article 2 du décret impose, dans ce cas, l'utilisation de la langue néerlandaise pour les relations sociales entre employeurs et travailleurs. Dès lors, le décret impose aux firmes ayant un siège d'exploitation en Flandre, l'usage du néerlandais, même avec le personnel de la firme travaillant en tout ou en partie en dehors de la région de langue néerlandaise. Cette obligation prévue par le décret du *cultuurraad* ne contredit pas, à mon avis, l'article 52, paragraphe premier, de la loi sur l'emploi des langues qui est applicable, bien entendu, à la région bilingue et aux communes qui ne relèvent pas de la compétence du *cultuurraad*, ainsi qu'à la région de langue française pour laquelle il n'existe à ce sujet aucune décision décrétable.

En effet, l'article 52, paragraphe premier, est libellé comme suit : « Pour les actes et documents imposés par la loi et les règlements et pour ceux qui sont destinés à leur personnel, les entreprises industrielles, commerciales ou financières, font usage de la langue de la région où est ou sont établis leur siège ou leurs différents sièges d'exploitation. »

Je répète donc que le décret du *cultuurraad* imposant l'usage du néerlandais aux firmes ayant leur siège en Flandre, même pour les relations avec le personnel en dehors de la Flandre, ne contredit pas l'article 52, paragraphe premier. Par contre, ce décret contredirait — et j'utilise le conditionnel — l'article 52, paragraphe premier, si l'obligation d'utiliser le néerlandais s'étendait également aux personnes physiques ou morales n'ayant ni siège social ni siège d'exploitation en région de langue néerlandaise, c'est-à-dire à celles ayant à la fois leur siège social et leurs sièges d'exploitation en région unilingue francophone.

De même, et je l'ai souligné en commission, la contradiction entre les deux normes s'aggraverait si le Conseil de la communauté française adaptait l'article 52 dans les mêmes termes que ceux utilisés par le décret dit de septembre. A ce moment-là, au regard de la règle imposée désormais dans la région de langue française — et il faut y être attentif —, toutes les firmes flamandes, même celles n'ayant aucun siège d'exploitation en Wallonie, seraient tenues d'entretenir en français leurs relations de travail avec leurs agents occupés en Wallonie, par exemple des représentants de commerce, alors que le décret du *cultuurraad* rendrait nuls les mêmes actes parce que la langue néerlandaise n'a pas été utilisée et qu'elle est obligatoire pour les firmes ayant leur siège en région de langue néerlandaise.

Donc la contradiction qui n'est actuellement que partielle parce qu'il n'y a pas de décret du côté français, deviendrait beaucoup plus grave si la communauté française adoptait un décret similaire à celui de la communauté néerlandaise. Je crois que cela devait être souligné.

On voit bien, à partir de là, l'imbricatio devant lequel s'est trouvée la commission de la Justice. C'est la raison pour laquelle nous avions déposé — et le rapporteur l'a d'ailleurs relaté, cela se trouve à la page 24 du rapport — une proposition de résolution qui exprime clairement notre position en l'espèce. Elle était très courte d'ailleurs : « Le décret du 19 juillet 1973 ne peut s'appliquer à une entreprise dont le siège unique est situé en dehors du ressort territorial de la compétence décrétable du *cultuurraad*. » Telle était en substance notre proposition. Certains ont pensé qu'elle était trop abrupte et qu'elle pouvait être interprétée, en tout cas dans sa formulation, comme empiétant sur les compétences du *cultuurraad*. C'est pourquoi, au terme d'une discussion dont je crois qu'on peut dire qu'elle a été franche et constructive, nous nous sommes ralliés pour l'essentiel à une proposition dont le

mérite le plus important revient à notre collègue CVP M. Lindemans dont le texte, me semble-t-il, a le mérite essentiel de serrer le cas d'espèce au plus près sans trancher aucune question de principe extérieure au dossier soumis au Sénat.

Le rapporteur vous a relu il y a un instant la proposition de résolution. Je m'en voudrais donc de vous infliger à nouveau cette lecture. Il est évident que cette proposition forme un tout. On a clairement voulu réaffirmer l'autonomie des deux conseils culturels. C'est notamment l'objet de l'article 1er qui fait référence à la compétence du *cultuurraad*. On a aussi rappelé au point 2 que, bien entendu, chacun des conseils de communauté, conseils culturels à l'époque, ne peut agir que dans les limites de sa compétence telle qu'elle est définie à l'article 59bis. C'est peut-être répéter quelque chose d'évident, mais parfois les choses vont mieux en les répétant.

On a aussi constaté que dans le cas d'espèce, le travailleur ne rentrait dans aucune des catégories définies par l'article 1er du décret de « septembre » et que dès lors, rentrant seulement dans la catégorie de la loi de l'article 52, c'était la loi qui devait s'appliquer aux cas d'espèce. C'est pourquoi la résolution propose de dire que, dans ce cas d'espèce, le décret du 19 juillet 1973 ne trouve pas d'application.

Je crois que nous devons, avec le rapporteur, nous réjouir de la capacité montrée par la commission, et j'espère qu'elle sera suivie par le Sénat, à faire face à ce que certains de nos collègues ont appelé une sorte de défi.

On peut peut-être penser que certains ont, un moment, nourri l'espoir de voir le Parlement commettre ce qui s'appellerait un déni de justice en ne tranchant pas la question qui lui était soumise. Avec d'autres, nous avons pensé que la dignité du Parlement exigeait qu'il n'en fût rien.

C'est la raison pour laquelle, la solution nous paraissant correcte dans son principe, nous avons cru devoir retirer nos propres propositions et nous rallier à un texte de compromis qui, à notre estime, ménage toutes les susceptibilités. C'est dans cet esprit que notre groupe votera cette proposition de résolution. (*Applaudissements sur de nombreux bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Meyer.

De heer De Meyer. — Hooggeachte Voorzitter, Dames en Heren, gelieve mij toe te staan u mijn standpunt betreffende dit prejudiciële geschil en de ons door de commissie voor de Justitie voorgestelde beslissing in het kort mede te delen.

Wij oefenen heden, wat men ook in andere zin moge hebben gezegd of geschreven over de aard van de taak die het Parlement aan zichzelf heeft toegewezen in artikel 20 van de wet van 3 juli 1971, in de volle zin van het woord een rechtsprekende functie uit, ook al zijn wij geen rechterlijk orgaan, ook al volgen wij geen rechterlijke procedure. Wij hebben te zeggen wat recht is in een geschil betreffende burgerlijke rechten en verplichtingen.

Ik maak dus alle voorbehoud wat betreft de verenigbaarheid van wat wij hier krachtens die wet bezig zijn te doen, met artikel 6, paragraaf 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en met artikel 14, paragraaf 1, van het Internationaal Verdrag betreffende de burgerlijke en de politieke rechten, dat wij enkele dagen geleden hebben goedgekeurd.

Er is ons een rechtsvraag gesteld die op juridisch verantwoorde gronden moet worden beantwoord.

Wezenlijk gaat het erom uit te maken of de ontslagbrief, gericht door een firma, waarvan de exploitatiezetel gevestigd is in het Franse taalgebied, tot iemand, die voor haar prestaties leverde als handelsvertegenwoordiger, hoofdzakelijk in het Nederlandse taalgebied, doch ten dele ook in enkele gemeenten van het Franse taalgebied, moest worden gesteld in het Frans, zoals schijnt voort te vloeien uit artikel 52, paragraaf 1, van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, of in het Nederlands, zoals schijnt voort te vloeien uit de artikelen 1 en 2 van het decreet van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede in de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Volgens eerstgenoemde bepaling moest de brief in het Frans worden gesteld, omdat dit de taal was van het gebied waar de exploitatiezetel van de firma was gevestigd. Volgens laatstgenoemde bepaling moest hij in het Nederlands worden gesteld, omdat de firma personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstelde.

Het Hof van cassatie heeft in zijn arrest van 11 juni 1979 vastgesteld dat het decreet van 19 juli 1973 strijdig is met artikel 52, paragraaf 1,

van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, « in zover wordt voorgeschreven welke taal de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven waarvan de exploitatiezetel in het Franse taalgebied is gevestigd, moeten gebruiken voor de documenten die bestemd zijn voor hun personeel dat zij in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen ». Het heeft aangenomen dat aldus een prejudicieel geschil, als bedoeld in artikel 20 in de wet van 3 juli 1971, was ontstaan en ons dat geschil voor beslissing overgezonden.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat in het arrest van 11 juni 1979 alleen een inhoudelijke strijdigheid tussen normen, uitgaande van twee verschillende wetgevers, wordt vastgesteld, zonder dat daarbij melding wordt gemaakt van enig probleem betreffende de onderscheiden bevoegdheid van elk van die wetgevers.

De commissie voor de Justitie stelt eveneens de vraag in die termen. Zij ook maakt geen melding van enig probleem betreffende de bevoegdheid van de onderscheiden wetgevers, doch onderzoekt alleen de toepasselijkheid *in casu* van de ene en van de andere norm. Zij stelt ons voor vast te stellen, enerzijds, kennelijk op grond van het beginsel *lex posterior derogat priori*, dat het decreet van 1973 de gecoördineerde wetten van 1966 heeft « gewijzigd en aangevuld », en, anderzijds, op grond van een restrictieve uitlegging van het decreet, dat dit geen toepassing kan vinden in de zaak waarover het Hof van cassatie uitspraak had te doen, vermits de betrokken werknemer niet alleen in het Nederlandse taalgebied, doch ook in het Franse taalgebied was tewerkgesteld.

Welnu, de prejudiciële vragen bedoeld in artikel 20 van de wet van 3 juli 1971 dienen betrekking te hebben op bevoegdheidsconflicten, niet op andere normenconflicten dan die betreffende de onderscheiden bevoegdheid van elke betrokken wetgever en zeker niet op de interpretatie van de door die wetgevers vastgestelde normen. Dat onder « vragen betreffende de strijdigheid » tussen wetten en decreten of tussen decreten in die wet alleen vragen betreffende bevoegdheidsconflicten zijn bedoeld, is in het verslag van de commissie klaar en duidelijk vastgesteld, meer bepaaldelijk op de bladzijden 15 en 16, onder nr. 6.2, en is ons nog zoëven door de heer Vanderpoorten in herinnering gebracht.

Daaruit worden echter door de commissie niet de passende gevolgtrekkingen gemaakt.

Indien de prejudiciële vraag gesteld door het Hof van cassatie inderdaad alleen maar een conflict betreft tussen een wet en een decreet, zonder dat daarbij de bevoegdheid van, enerzijds, het Nationale Parlement en, anderzijds, de cultuurraad in vraag wordt gesteld, dan is zij niet een vraag die ons moest worden overgezonden op grond van het bepaalde in artikel 20 van de wet van 3 juli 1971. Dan dienen wij vast te stellen, ofwel dat zij niet ontvankelijk is, ofwel dat wij niet bevoegd zijn ze te beantwoorden. In dat geval diende het Hof van cassatie zelf over het conflict te beslissen.

Men kan er evenwel ook van uitgaan dat alleen reeds door vast te stellen dat een « prejudicieel geschil » is gerezen, dat met toepassing van artikel 20 van de wet van 3 juli 1971 door beslissing aan de Wetgevende Kamers dient te worden overgezonden, het Hof van cassatie impliciet het probleem van de onderscheiden bevoegdheid van de beide wetgevers heeft gesteld, zoals ook de ontwerp-resolutie van de commissie, in een zeker opzicht, een beslissing omtrent de bevoegdheid van de cultuurraad impliceert, vermits zij, althans ten dele, uitgaat van overwegingen betreffende zijn territoriale bevoegdheid, zoals die is bepaald in artikel 59bis, paragraaf 4, van de Grondwet.

Indien de gestelde vraag dan toch als een bevoegdheidsvraag moet worden verstaan, moet, enerzijds, worden onderzocht of de nationale wetgever in 1963 bevoegd was de bepalingen vast te stellen die sindsdien vervat zijn in de artikelen 52 en 59 van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken en, anderzijds, of de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap in 1973 bevoegd was de bepalingen vast te stellen die zijn vervat in de artikelen 1, 2 en 10 van het decreet van 19 juli van dat jaar.

In artikel 52, paragraaf 1, van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken is bepaald dat « voor de akten en bescheiden die voorgeschreven zijn bij de wetten en reglementen en voor die welke bestemd zijn voor hun personeel... de private » — ik herhaal « private » — « nijverheids-, handels- en financiebedrijven de taal » gebruiken « van het gebied waar hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels gevestigd zijn » en dat zij « in Brussel-Hoofdstad... die bescheiden in het Nederlands » stellen « wanneer zij bestemd zijn voor het Nederlandssprekend personeel en in het Frans wanneer zij bestemd zijn voor het Franssprekend personeel ».

Toen die bepaling in 1963 door het Parlement werd aangenomen was zij kennelijk in strijd met artikel 23 van de Grondwet, waar is bepaald dat « het gebruik van de in België gesproken talen... vrij » is en dat het niet kan « worden geregeld dan door de wet en alleen voor handelingen van het openbaar gezag en voor gerechtszaken ». Die grondwets-

bepaling, de enige waarin in die tijd sprake was van het gebruik van de talen, sloot duidelijk uit dat de wetgever alsdan de bevoegdheid zou kunnen hebben gehad het gebruik van de talen in akten en bescheiden van privé-bedrijven, behalve wat betreft hun optreden in gerechtszaken, te regelen.

Daartoe was de wetgever niet bevoegd. Hij was dus evenmin bevoegd om tegelijkertijd, in de bepaling die thans is vervat in artikel 59 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, de verplichte vertaling voor te schrijven van de akten en bescheiden opgesteld in een andere dan de door hem bepaalde taal, behalve wanneer zij gebruikt werden in gerechtszaken.

In de artikelen 1 en 2 van het decreet van 19 juli 1973 is bepaald dat « de natuurlijke personen en rechtspersonen die een exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen » het Nederlands te gebruiken hebben « voor de sociale betrekkingen » met hun werknemers, « alsmede voor de wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden van ondernemingen ».

Die bepalingen kon de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aannemen op grond van de bevoegdheid hem daartoe verleend in paragraaf 3, 3°, van het in 1970 in de Grondwet ingevoegde artikel 59bis. Door die bepaling was hij in duidelijke bewoordingen gemachtigd het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsmede in de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, te regelen bij decreten, die overeenkomstig paragraaf 4, tweede lid, van hetzelfde artikel 59bis, kracht van wet hebben in het Nederlandse taalgebied, uitgezonderd wat betreft de gemeenten, diensten en instellingen vermeld in die bepaling.

Hij was daartoe inzonderheid bevoegd met betrekking tot natuurlijke personen en rechtspersonen die, zoals in de zaak waarover ons de prejudiciële vraag is gesteld, zonder zelf een exploitatiezetel te hebben in het Nederlandse taalgebied, personeel in dat taalgebied tewerkstellen.

Nu weet ik wel dat zulks in bepaalde gevallen tot onredelijke consequenties kan leiden. Men denke bijvoorbeeld aan een transportfirma, gevestigd te Luik, wier vrachtwagens regelmatig over en weer rijden tussen Luik en Antwerpen, of aan een Duitse of Britse bouwonderneming die voor een kortere of langere tijd in het Nederlandse taalgebied bepaalde werken komt verrichten : men kan zich moeilijk voorstellen dat die ondernemingen, in hun betrekkingen met hun Luikse, Duitse of Britse personeelsleden die aldus, in de letterlijke betekenis van het woord, in het Nederlandse taalgebied worden tewerkgesteld, het Nederlands zouden moeten gebruiken. Ook voor wetten en decreten bestaan grenzen van redelijkheid.

Maar het is niet onredelijk aan te nemen dat een firma, die een handelsvertegenwoordiger, wonende in het Nederlandse taalgebied, in hoofdzaak in dat taalgebied tewerkstelt, geacht moet worden te vallen binnen het territoriale toepassingsveld van een decreet aangenomen door de Cultuurraad van de Nederlandse cultuurgemeenschap met betrekking tot een aangelegenheid die hij, volgens artikel 50bis, paragraaf 3, 3°, van de Grondwet, bevoegd was te regelen wat dat taalgebied betreft, behoudens de in artikel 59bis, paragraaf 4, tweede lid, bepaalde uitzonderingen.

De cultuurraad was evenwel niet bevoegd op de niet-naleving van de bepalingen die hij aldus kon vaststellen, andere sancties te stellen dan die vermeld in artikel 22, 2°, van de wet van 3 juli 1971. Volgens die bepaling kon hij daarop straffen stellen die een gevangenisstraf van zes maanden en een geldboete van 5 000 frank niet te boven mochten gaan.

Hij mocht inzonderheid niet bepalen dat de stukken of handelingen die in strijd zouden zijn met de door hem ter zake vastgestelde bepalingen nietig zijn, zoals hij dat heeft gedaan in artikel 10 van het decreet van 19 juli 1973, evenmin als hij bepalingen mocht vaststellen zoals die vervat in de artikelen 6 tot 9, 11 en 14 tot 16 van het decreet, waar hij eveneens, op andere manieren, zijn bevoegdheid is te buiten gegaan.

Daarom, Hooggeachte Voorzitter, Dames en Heren, zou ik de voorkeur wensen te geven aan een oplossing waarbij wij zouden beslissen dat de nationale wetgever in 1963 niet bevoegd was het gebruik van de talen in het bedrijfsleven te regelen, zodat *in casu* het bepaalde in de artikelen 52 en 59 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken geen toepassing kan vinden, en dat anderzijds de cultuurraad in 1973 daartoe wel bevoegd was, zodat *in casu* het bepaalde in de artikelen 1 en 2 van het decreet van 19 juli 1973 toepassing dient te vinden, zonder dat evenwel de nietigheid van met die bepalingen strijdige stukken mag worden vastgesteld, vermits de cultuurraad niet bevoegd was die sanctie op de niet-naleving van het decreet te stellen en artikel 10 van het decreet derhalve geen toepassing kan vinden. Dit komt erop meer dat in deze zaak de ontslagbrief in het Nederlands moest worden gesteld, doch dat het feit dat hij in het Frans is gesteld niet tot gevolg kan hebben dat hij nietig zou zijn.

Zo kom ik dan langs een wel wat andere, maar naar mijn gevoelen juridisch beter gefundeerde weg tot hetzelfde praktische resultaat als de commissie.

Omwille van het in het begin van mijn uiteenzetting gemaakte voorbehoud, zou ik veel eerder geneigd zijn mij bij de stemming over de ontwerp-resolutie te onthouden. Maar aangezien wij hier toch een rechtsprekende functie uitoefenen mag ik dat niet, omdat ik mij aldus aan rechtswijgering schuldig zou maken. Ik wil ook niet verder een rechtsbedeling binnen een redelijk termijn in de weg staan : deze zaak duurt nu al lang genoeg, vermits de inleidende dagvaarding dateert van 18 april 1975.

Daarom zal ik, alleen wegens het praktische resultaat waartoe zij leidt en waarmee ik om andere redenen instem, namelijk de vaststelling dat *in casu* de ontslagbrief niet nietig is, de ontwerp-resolutie, indien zij in deze vergadering de instemming van een meerderheid verkrijgt, goedkeuren. (*Applaus op talrijke banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Seeuws.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, het is zeker niet de bedoeling met deze uiteenzetting enige aanvulling of verduidelijking te willen geven aan het trouwens buitengewoon interessant verslag van de heer Vanderpoorten aangaande het prejudicieel geschil dat ons door het Hof van cassatie ter beslissing werd voorgelegd.

Wel willen we trachten de houding van de leden van onze fractie in de commissie nader te verklaren, voor zover ze afweek van de algemene beoordeling over het prejudicieel geschil dat door het Hof van cassatie aan de Wetgevende Kamers werd onderworpen.

Allereerst willen we nochtans eveneens onze bezorgdheid benadrukken om ter zake de grootst mogelijke consensus te bereiken. Onze fractie zal zich dan ook aansluiten bij de beslissing die door de Senaatscommissie werd aangenomen.

Wat was echter onze zienswijze en tot welke besluiten waren wij gekomen, evenzeer bekommerd om een juiste interpretatie van wet en decreet ?

Eerst dient te worden opgemerkt dat uit de verdeling van de wetgevende bevoegdheid over de cultuurraden, wat betreft toegewezen materies, en de nationale wetgever, volgt dat de ene wetgever op het terrein van de andere zou kunnen komen. Indien elk van de wetgevers op zijn eigen domein blijft, kan geen tegenstrijdige beslissing worden genomen.

Wanneer nu de cultuurraad, als wetgever met toegewezen bevoegdheid, en de nationale wetgever met algemene bevoegdheid — behalve voor de materies die hem onttrokken zijn — ieder op hun gebied blijven, is er geen « conflict » mogelijk in de zin van de wet van 3 juli 1971. Er is geen conflict zonder bevoegdheidsoverschrijding.

Indien anderzijds het Hof van cassatie aanneemt dat de twee wetgevers geldig genormeerd hebben, is er geen conflict maar dient het Hof de schijnbare tegenstrijdigheid te regelen, en niet de Wetgevende Kamers.

In de zaak die aan de basis ligt van deze prejudiciële vraag, gaat het immers over het beëindigen van een individuele arbeidsovereenkomst, dit wil zeggen het beëindigen van een privaatrechtelijke betrekking.

Welnu, ingevolge artikel 59, § 3, van de Grondwet, ingelast door de wet van 24 december 1970, wordt het mogelijk de betrekkingen tussen werkgever en werknemer op taalgebied te regelen.

Het decreet van 19 juli 1973 van de cultuurraad is daar een rechtstreekse toepassing van. Er dient daarbij onderstreept te worden dat de nationale wetgever op dat domein — taalregeling werkgever ten aanzien van werknemer — niet kan optreden. De tekst van artikel 59, § 3, van de Grondwet is op dat stuk formeel.

Het taaldecreet kan dus — en op dit punt dient de uitdrukkelijke uitspraak van het Hof van cassatie ten volle te worden bijgevoegd — ook de sociale betrekkingen « taalkundig » regelen wanneer de uitgevaardigde norm steunt op de tewerkstelling in het Nederlandse taalgebied.

Uit het voorgaande kunnen we dus besluiten dat er geen tegenstrijdigheid is tussen decreet en wet aangezien de wet het taalgebied van de geschreven ontslagbrief niet beoogt.

Indien verder wordt aangenomen dat de wet op het taalgebruik in bestuurszaken ook de beëindiging van de privaatrechtelijke verhouding tussen werkgever en werknemer bij arbeidsovereenkomst regelt, dient nochtans de regel die door de wet werd gesteld, te wijken voor de bepaling die door de cultuurraad werd uitgevaardigd : omdat de cultuurraad binnen zijn bevoegdheid is gebleven, omdat het taaldecreet van 19 juli 1973 jonger is dan de taalwet op de bestuurszaken en bij strijdigheid van bepalingen, de jongste wet, of het daarmee gelijkgestelde

decreet, dient te worden toegepast en omdat het taaldecreet, dat in overeenstemming is met de Grondwet, voorrang dient te hebben op het territorium waarvoor het bevoegd is, tegenover de nationale wet, daar deze het taalgebruik in de sociale betrekkingen tussen werkgever en werknemer niet kan regelen.

Het kan dus niet zijn dat het decreet van 19 juli 1973 ter zake geïnterpreteerd wordt en om die redenen waren wij van oordeel dat de rechtscollages op basis van de huidige tekst van het decreet recht konden spreken.

Mijnheer de Voorzitter, beste collega's, deze overwegingen brengen mij tot het besluit van dit kort betoog.

Uit wat voorafgaat waren wij tot een drietal bevindingen gekomen die wij onder meer in een voorstel van beslissing aan de commissie hadden voorgelegd en die u kan terugvinden in het verslag.

Ten eerste, is er geen conflict omdat er geen bevoegdheidsoverschrijding is.

Ten tweede, is er hoogstens een schijnbare tegenstrijdigheid en bij duidelijkheid van de teksten is geen interpretatie mogelijk.

Ten derde, beschikte het Hof van cassatie over de nodige elementen om het geschil op te lossen.

Onze fractie was daarenboven de overtuiging toegedaan dat de motivering tot de beslissing die werd voorgelegd, later aanleiding zou kunnen geven tot een ruimere interpretatie dan de Wetgevende Kamers bij de bespreking ervan, bedoeld hadden.

De heer De Meyer maakte dit trouwens ook duidelijk in zijn toespraak. De grondige verduidelijkingen echter in het uiteindelijke verslag dat ons werd voorgelegd, en de wil tot eensgezinde visie op de besluitvorming, beperkt tot dit specifieke geval, zette onze fractie ertoe aan zich, rekening houdende met deze overwegingen, aan te sluiten bij de door de commissie voorgelegde beslissing. We zullen de voorgestelde tekst dan ook goedkeuren. (*Applaus op talrijke banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, zoals collega Vanderpoorten zegde, is de vraag die door het Hof van cassatie aan de Wetgevende Kamers werd voorgelegd de volgende: « Is er tegenstrijdigheid tussen het decreet van 19 juli 1973 en artikel 52 van de taalwet in bestuurszaken in zover wordt voorgeschreven welke taal de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven waarvan de exploitatiezetel in het Franse taalgebied is gevestigd, moeten gebruiken voor de documenten die bestemd zijn voor hun personeel dat zij in het Nederlands taalgebied tewerkstellen? »

Deze vraag is duidelijk en stelt ons in staat een duidelijk antwoord te geven. De draagwijdte van artikel 52 van de taalwet is voldoende bekend: voornoemde bedrijven moeten, voor de documenten bestemd voor hun personeel, de taal gebruiken van het gebied waar de exploitatiezetel is gevestigd.

Artikel 59bis van de Grondwet, in de periode 1968-1971 aangenomen, liet aan de decretaire overheid toe, met uitsluiting van de wetgever, ieder wat hem betreft, de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers te regelen. De territoriale bevoegdheid wordt in paragraaf 4 van artikel 59bis bepaald. Aangezien ik enigszins aan de basis van het decreet — niet van het geschil — lag, wil ik nog het volgende doen opmerken. In uitvoering van dat artikel 59bis heb ik in maart 1972 een voorstel van decreet bij de vroegere Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap ingediend. In december 1972 diende de heer Claeys op zijn beurt een voorstel van decreet in. Aan de bespreking van deze voorstellen werden verschillende vergaderingen gewijd, nadat ze vooraf aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht waren voorgelegd. Deze commissie adviseerde dat bedoelde voorstellen hun doel niet ten volle zouden bereiken doordat de werkgevers met maatschappelijke zetel of woonplaats buiten het Nederlandstalig gebied, doch met als plaats van tewerkstelling het Nederlandstalig gebied, aan het decreet zouden ontsnappen. Bewust van deze leemte heb ik onmiddellijk een amendement op mijn voorstel in de zin zoals voorgesteld door de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, ingediend. Nadien kwam de gemeenschappelijke commissietekst tot stand met het dubbele criterium, de zetel van de onderneming enerzijds en de tewerkstelling in het Nederlandstalig gebied anderzijds. Zo is dan de commissietekst met het dubbele criterium tot stand gekomen.

Het past hier niet de niet zo fraaie campagne aan Franstalige zijde te herdoen. Er zijn daarover scripties en boeken verschenen, alsmede arti-

kelen in het *Rechtskundig Weekblad* als in het *Journal des Tribunaux*. De Franstalige pers was totaal op hol geslagen, terwijl de Vlaamse pers zeer lijdzaam toezag, enkele uitzonderingen niet te na gesproken. Tot zelfs in de Raad van Europa kreeg de zaak een weerklink alsof de Vlamingen weer een van hun typisch imperialistische staaltjes hadden getoond. Helaas! de promotoren van de aanklachten van het Vlaams imperialisme visten achter het net, dank zij de heer Dewulf en vooral dank zij de heer De Bruyne.

De vraag in de zaak, zoals ze geformuleerd wordt in de vraag aan de Wetgevende Kamers, is of de Nederlandse Cultuurraad zijn bevoegdheid heeft overschreden.

De hoven en rechtbanken en zelfs het Hof van cassatie hebben in het verleden steeds in hun vonnissen en arresten gezegd dat de decretaire overheid binnen de grenzen van haar bevoegdheid is gebleven.

De rapporteur, de heer Vanderpoorten, die een schitterend verslag heeft opgesteld en aan wie ik hier hulde breng, bezit de gave de zaken op de meest perfecte manier te synthetiseren.

In zijn inleidend verslag schrijft hij dat uit de ontleding van de grondwetgevende teksten en uit de wet van 3 juli 1971 blijkt dat het enig mogelijk conflict dat eventueel zou kunnen bestaan tussen een wet en een decreet, een conflict is van machtoverschrijding tussen de wetgevers. Dit is inderdaad de kern van de zaak. En het is onbetwistbaar dat de Nederlandse Cultuurraad voor de plaats der tewerkstelling ook rekening mocht houden met de plaats van de maatschappelijke zetel. De Nederlandse Cultuurraad is binnen de bevoegdheid van artikel 59bis van de Grondwet gebleven en er is derhalve geen machtoverschrijding van de Nederlandse Cultuurraad.

Dit werd door hoven en rechtbanken erkend en ook door de verslaggever uitdrukkelijk als zijn mening vooropgesteld op bladzijde 25 van het verslag.

Wij zullen hier niet de historische ophangen van de redenen waarom het Hof van cassatie volgens sommigen in de commissie de zaak aan de Wetgevende Kamers heeft doorgestuurd en die te vinden zijn in het feit dat de bevoegdheidsconflicten door de grondwetsherziening 1968-1971 werden toevertrouwd aan de Raad van State.

De feiten zijn duidelijk:

1. Een werkgever met een maatschappelijke zetel in Luik heeft een handelsvertegenwoordiger met als ambtsgebied het Nederlands taalgebied en nog enkele gemeenten van het Frans taalgebied. Er wordt aan de werknemer ontslag verleend om dringende redenen.

2. De rechtbank van Hasselt in het bezit van deze feitelijke omstandigheden en het hof van beroep doen uitspraak over deze taak, zonder dat één van beide rechtsinstanties gewag maakt van dit conflict.

3. De zaak komt in cassatie en aldaar wordt beslist de zaak aanhangig te maken bij de Wetgevende Kamers omdat eerst een prejudicieel geschil zou dienen te worden opgelost en dit terwijl de twee vorige rechtsinstanties niet van enig conflict melding hadden gemaakt. Het Hof van cassatie beschikte over voldoende elementen om zich een oordeel te vormen over de al of niet-toepasselijkheid van het decreet van 19 juli 1973. En toch zag het Hof een conflict tussen wet en decreet en belaste de Wetgevende Kamers met een taak die het zelf had kunnen vervullen. De vraag die hier moet opgelost worden is of één van beide wetgevers zijn bevoegdheid is te buiten gegaan. En dat dit niet het geval is geweest, werd voldoende aangetoond en blijkt ook uit het verslag van de heer Vanderpoorten.

Ik wens hier geenszins de lange besprekingen aan te halen die uiteindelijk in het verslag van de heer Vanderpoorten werden verwoerd.

Het was mijn persoonlijke overtuiging dat het Hof over voldoende elementen beschikte en daarvan heb ik een voorstel van beslissing ingediend zeggende dat er geen conflict was tussen de wet en het decreet. Nadien zijn de beslissingen elkaar opgevolgd in de commissie, waarvan de meeste erop neerkomen dat er slechts een schijnbaar conflict is, om dan te komen tot de uiteindelijke beslissing, die door de verslaggever werd voorgelezen.

Ik zou evenwel liever gehad hebben dat men aan het Hof van cassatie zou hebben gezegd dat er geen conflict bestaat en dat het Hof over alle elementen beschikt om een oordeel te vellen, net zoals de rechtbank in Hasselt en het Hof van beroep in Antwerpen hebben gedaan.

Wij voelen ons niet helemaal tevreden met de formulering van de beslissing omdat de zaak niet op het principiële vlak wordt behandeld. Gelet echter op het resultaat dat zal worden bereikt met de door de commissie voorgestelde tekst kunnen wij ons akkoord verklaren met de beslissing, doch zonder veel enthousiasme. (*Applaus op talrijke banken.*)

De Voorzitter. — Hiermede zijn wij gekomen aan het einde van deze bespreking en gaan wij over tot de stemming over het ontwerp van resolutie aangenomen door de commissie, dat luidt :

« Gelet op het arrest van het Hof van cassatie van 11 juni 1979,

Gelet op artikel 20 van de wet van 3 juli 1971 :

1. In zoverre het decreet van 19 juli 1973 het criterium « tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied » heeft ingevoerd, heeft het artikel 52, § 1, van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, gewijzigd en aangevuld;

2. Evenwel moet het decreet van 19 juli 1973 begrepen worden in het kader van artikel 59bis van de Grondwet, krachtens hetwelk voornoemd decreet werd aangenomen. Paragraaf 4 van voornoemd artikel 59bis beperkt de territoriale bevoegdheid van de cultuurraden tot hun respectief taalgebied, met de beperkingen gesteld in voormelde paragraaf;

3. Wanneer derhalve voornoemd decreet als criterium hanteert, het « tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied », kan dit niet uitgebreid worden tot het « tewerkgesteld zijn in het Nederlands én het Frans taalgebied »;

4. In onderhavig geval was de werknemer tewerkgesteld in het Nederlands en het Frans taalgebied en was de exploitatiezetel van de werkgever gevestigd in het Frans taalgebied;

Om deze redenen,

Beslist de Senaat

Dat het decreet van 19 juli 1973 in onderhavig geval geen toepassing kan vinden. »

« Vu l'arrêt de la Cour de cassation du 11 juin 1979,

Vu l'article 20 de la loi du 3 juillet 1971 :

1. Dans la mesure où il a instauré comme critère le fait d'être « occupé dans la région de langue néerlandaise », le décret du 19 juillet 1973 a modifié et complété l'article 52, § 1er, des lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966;

2. Toutefois, le décret du 19 juillet 1973 doit être perçu dans le contexte de l'article 59bis de la Constitution, en vertu duquel il a été adopté. Le § 4 de l'article 59bis précité limite la compétence territoriale des conseils culturels à leur région linguistique respective, sous réserve des restrictions énoncées dans ledit paragraphe;

3. Dès lors donc que le décret susmentionné retient comme critère le fait d'être « occupé dans la région de langue néerlandaise », ce critère ne peut être étendu au fait d'être « occupé dans les régions de langue néerlandaise et de langue française »;

4. Dans le cas d'espèce, le travailleur était occupé dans la région de langue néerlandaise et dans la région de langue française et le siège d'exploitation de l'employeur était établi dans la région de langue française;

Par ces motifs,

Le Sénat décide

Que le décret du 19 juillet 1973 ne peut s'appliquer en l'espèce. »

Mesdames, Messieurs, nous allons nous prononcer sur le projet de résolution que la commission a adopté.

Après consultation du président de la commission et du rapporteur, je vous propose d'apporter au texte quelques légères adaptations de pure forme.

Ten einde het beide Kamers mogelijk te maken over dezelfde tekst te stemmen, stel ik voor in de tekst niet te spreken over de Senaat maar wel over de Wetgevende Kamers. (Instemming.)

De tekst van de resolutie zal dus als volgt luiden :

« De Wetgevende Kamers,

Gelet op het arrest van het Hof van cassatie van 11 juni 1979,

Gelet op artikel 20 van de wet van 3 juli 1971,

Overwegende dat :

1. In zoverre het decreet van 19 juli 1973 het criterium « tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied » heeft ingevoerd het artikel 52, § 1, van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, heeft gewijzigd en aangevuld;

2. Evenwel het decreet van 19 juli 1973 moet begrepen worden in het kader van artikel 59bis van de Grondwet, krachtens hetwelk voornoemd decreet werd aangenomen. Paragraaf 4 van voornoemd artikel 59bis beperkt de territoriale bevoegdheid van de cultuurraden tot hun respectief taalgebied, met de beperkingen gesteld in voormelde paragraaf;

3. Wanneer derhalve voornoemd decreet als criterium hanteert, het « tewerkgesteld zijn in het Nederlands taalgebied », dit niet uitgebreid

kan worden tot het « tewerkgesteld zijn in het Nederlands én het Frans taalgebied »;

4. In onderhavig geval de werknemer tewerkgesteld was in het Nederlands en het Frans taalgebied en de exploitatiezetel van de werkgever gevestigd was in het Frans taalgebied;

Beslissen :

Dat het decreet van 19 juli 1973 in onderhavig geval geen toepassing kan vinden. »

« Les Chambres législatives,

Vu l'arrêt de la cour de cassation du 11 juin 1979,

Vu l'article 20 de la loi du 3 juillet 1971,

Considérant que :

1. Dans la mesure où il a instauré comme critère le fait d'être « occupé dans la région de langue néerlandaise », le décret du 19 juillet 1973 a modifié et complété l'article 52, § 1er, des lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966;

2. Toutefois, le décret du 19 juillet 1973 doit être perçu dans le contexte de l'article 59bis de la Commission, en vertu duquel il a été adopté. Le § 4 de l'article 59bis précité limite la compétence territoriale des conseils culturels à leur région linguistique respective, sous réserve des restrictions énoncées dans ledit paragraphe;

3. Dès lors donc que le décret susmentionné retient comme critère le fait d'être « occupé dans la région de langue néerlandaise », ce critère ne peut être étendu au fait d'être « occupé dans les régions de langue néerlandaise et de langue française »;

4. Dans le cas d'espèce, le travailleur était occupé dans la région de langue néerlandaise et dans la région de langue française et le siège d'exploitation de l'employeur était établi dans la région de langue française;

Décident :

Que le décret du 19 juillet 1973 ne peut s'appliquer en l'espèce. »

— Il est procédé au vote nominatif sur le projet de résolution.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van resolutie.

108 membres sont présents.

108 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, la résolution est adoptée.

Derhalve is de resolutie aangenomen.

Elle sera transmise à la Chambre des représentants.

Ze zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote :

Hebben aan de stemming deelgenomen :

MM. André, Bascour, Basecq, Bataille, Belot, Bertrand, Bogaerts, Bonmariage, Bril, Bruart, Busieau, Mme Buyse, MM. Capoen, Claeys, Coen, Cooreman, Coppens, Cornelis, Cugnon, Daems, Daulne, De Baere, Deconinck, Decoster, De Graeve, Mme De Loore-Raeymaekers, M. De Meyer, Mme De Pauw-Deveene, MM. De Rore, De Seranno, Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme, D'Haeyer, Donnay, le comte du Monceau de Bergendal, Féaux, Féris, Flagothier, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Hanin, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Houben, Hoyaux, Hubin, Humblet, Jorissen, Kevers, Lahaye, Lallemand, Lambiotte, Leclercq, Lecoq, Lepaffe, Lindemans, Mme Maes-Vanrobaeys, M. Maes, Mme Mayence-Goossens, MM. Mesotten, Meunier, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Noël de Burlin, Mme Pannels-Van Baelen, MM. Paque, Pede, Piot, Mme Planckaert-Staessens, MM. Poulain, Pouillet, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Storme, Sweert, Toussaint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vandenabeele, Van den Broeck, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborgh, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Wambeke, Van Waterschoot, Verbist, Waltniel, Wathélet J., Windels, Wyninckx et Leemans.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN
ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en Heren, de Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen. De commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden is het ermede eens dat uw voorzitter, na overleg met de fractievoorzitters, de Senaat zo nodig bijeenroep naargelang van de verdere ontwikkeling van de politieke toestand.

Nous avons ainsi épuisé notre ordre du jour.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

1° Par M. Neuray, tendant à contrôler et à limiter les dépenses électorales;

2° Par M. Pede, complétant l'article 67, 7°, du Code des impôts sur les revenus.

De volgende voorstellen van wet werden ingediend :

1° Door de heer Neuray, ertoe strekkende de uitgaven voor de verkiezingen te controleren en te beperken;

2° Door de heer Pede, tot aanvulling van artikel 67, 7°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

M. le Président. — Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes ?

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau. (*Instemming.*)

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangegeuide commissies verwezen.

La liste de ces propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, zal als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van heden verschijnen.

Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.

De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 15 h 50 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 15 u. 50 m.)

ANNEXE — BIJLAGE

Prise en considération — Inoverwegingneming

Liste des propositions prises en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen

A. Propositions de loi :

A. Voorstellen van wet :

1. Modifiant les articles 7, 74, 75 et 78 de la loi électorale communale (de M. Van Herreweghe et consorts);

1. Tot wijziging van de artikelen 7, 74, 75 en 78 van de gemeentekieswet (van de heer Van Herreweghe c.s.);

— Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

2. Modifiant, en ce qui concerne la reprographie, la loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur (de M. De Seranno et consorts);

2. Tot wijziging van de auteurswet van 22 maart 1886 op het stuk van de reprografie (van de heer De Seranno c.s.);

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

3. Modifiant l'article 58, § 4, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée (de M. Storme et consorts);

3. Tot wijziging van artikel 58, § 4, van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde (van de heer Storme c.s.);

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

4. Encourageant l'installation et l'investissement en agriculture (de M. Sondag et consorts);

4. Tot bevordering van de vestiging en de investering in de landbouw (van de heer Sondag c.s.);

— Renvoi à la commission de l'Economie.

Verwezen naar de commissie voor de Economische Aangelegenheden.

5. Modifiant la loi du 8 juillet 1976 concernant les centres publics d'aide sociale (de M. Hismans);

5. Tot wijziging van de wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (van de heer Hismans);

— Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

6. Permettant l'aménagement de dos-d'âne artificiels (de M. De Seranno et consorts);

6. Tot het invoeren van verkeersdrempels (van de heer De Seranno c.s.);

— Renvoi à la commission de l'Infrastructure.

Verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

7. Modifiant l'article 62, § 3, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés (de M. Van den Broeck et consorts);

7. Tot wijziging van artikel 62, § 3, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor lonarbeiders (van de heer Van den broeck c.s.);

— Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

8. Modifiant l'article 13, § 2, 3°, de la loi du 23 décembre 1963 sur les hôpitaux (de M. Gramme et consorts);

8. Tot wijziging van artikel 13, § 2, 3°, van de wet van 23 december 1963 op de ziekenhuizen (van de heer Gramme c.s.);

— Renvoi à la commission des Affaires sociales.

Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

9. Modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail (de M. Lallemand);

9. Tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (van de heer Lallemand);

— Renvoi à la Commission des Affaires sociales.

Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

10. Abrogeant l'article 306 du Code des impôts sur les revenus (de M. Waltniel et consorts);

10. Tot opheffing van artikel 306 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (van de heer Waltniel c.s.);

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

11. Modifiant l'article 10 du Code des impôts sur les revenus (de M. Waltniel et consorts);

11. Tot wijziging van artikel 10 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (van de heer Waltniel c.s.);

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

12. Modifiant le Code des droits de succession (de MM. Lahaye et Noël de Burlin et consorts);

12. Tot wijziging van het Wetboek der successierechten (van de heren Lahaye en Noël de Burlin c.s.);

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

13. Modifiant l'article 82bis de la loi communale (de M. Paque et consorts);

13. Tot wijziging van artikel 82bis van de gemeentewet (van de heer Paque c.s.);

— Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

B. Proposition de résolution :

B. Voorstel van resolutie :

14. Sur le massacre intolérable de dizaines de milliers de bédéphoques par les chasseurs canadiens et norvégiens sur le territoire du Canada (de M. R. Gillet et consorts).

14. Over de onduidbare afslachting van tienduizend zeehondjes door Canadese en Noorse jagers op Canadees grondgebied (van de heer R. Gillet c.s.).

— Renvoi à la commission des Relations extérieures et de la Défense.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en de Defensie.